

עט ואתיקה

של ועד מחוז ת"א והמרכז

גליון מס' 94 | אלול תשע"א | ספטמבר 2011

מדיניות ועדת האתיקה במחוז תל אביב והמרכז בבדיקת תלונות

לאחר שהבחירות למוסדות הלשכה הסתיימו וצלצולי הפעמונים נדמו, החלה העבודה במוסדות מחוז תל אביב. אחד המיזמים הראשונים שיזמתי היה לחדש ימיו כקדם של הביטאון "עט ואתיקה". הוא מוצא כעת לאור לראשונה לאחר שלא הוצא לאור תקופה ממושכת בעקבות הקשיים התקציביים של ועד מחוז תל אביב.

מפעם לפעם נשמעים קולות בנוגע למדיניות ועדת האתיקה. מכיוון אחד נשמעת הטענה בדבר החמרת יתר של ועדת האתיקה ומכיוון אחר להקלת יתר. לפיכך, אני מוצא לנכון להבהיר לציבור עורכי הדין את מדיניות ועדת האתיקה בעת טיפול בתלונות ובמסגרת אכיפת כללי האתיקה.

לפתחה של ועדת האתיקה מגיעים לאחרונה כ-2,500 תלונות בשנה. ועדת האתיקה דנה בכולן ללא אפלייה או משוא פנים ולבית הדין מוגשות קובלנות משמעותיות רק בכ-10% מן התלונות. כל היתר נגנזות.

אשר לאופן ההתייחסות לתלונות, יש להבדיל בין סוגיהן השונים.

גישת ועדת האתיקה לתלונות על עבירות שחיתות (שבמקרים רבים מגיעות ללשכה בעקבות הליכים פליליים שננקטו נגד עורך הדין), היא מחמירה. לדעת הוועדה וקשה למצוא מתנגדים לה, מי ששולח יד בפיקדונות או מקבל כספים או נכסים במרמה, או מזייף, אין מקומו בשורות לשכת עורכי הדין. לאחרונה אף נתקלנו בתופעות של עבריינות שאיננה עבריינות של צווארון לבן, כמו עבירות: סמים, מין, איומים וסחיטה באיומים, ניהול בתי בושת, חברות בארגוני פשע, עבירות אלימות פיזית וכיו"ב עבירות. אין בוועדה חילוקי דעות ולא יכולה להיות מחלוקת שבמקרים כאלה יש לנקוט בגישה מחמירה.

לעומת זאת, בעבירות של התנהגות כמו לשון איום או התבטאויות בוטות, עולבות או מחוסרות כבוד ללקוח, לצד שכנגד, לבית המשפט, לחבר למקצוע, משתדלת הוועדה, במקרים המתאימים, לנסות לסיים את התלונה בהתנצלות. כך למשל כאשר אין המדובר במקרים חוזרים ונשנים או כאשר לעורך הדין אין הרשעות קודמות. במקרים כדוגמת אלה, ועדת האתיקה לא תמהר לנקוט בהליכים משמעתיים כאשר ניתן לסיים את המחלוקת בדרכי שלום.

עבירות של עשיית פרסומת. עבירות אלה נפוצות מצד אחד וההליכים המשמעתיים בגינן מעטים. הוועדה ערה לכך שבנושא זה, בייחוד במקרים של פרסומות באינטרנט, יש מקום לעדכון הדין. מצד שני, כל עוד הדין לא עודכן, יש לכבד אותו. אין זה

ראוי שעורך דין יפר ביודעין את הדין. לפיכך, כאשר מגיע לשולחנה של ועדת האתיקה מקרה שבו קיימת חריגה מסוימת מכללי הפרסומת, נוהגת הוועדה להנחות את עורך הדין לתקן את הפרסום ולהתאימו לכללים. כאשר עורך דין מכבד את ההנחיה לא יינקטו נגדו בדרך כלל הליכים משמעתיים. במקרים בודדים, כאשר עורך הדין יסרב לתקן את ההפרות בפרסומיו או יחזור על העבירות לכאורה שעבר, או שההפרות תהיינה בוטות, תאלץ הוועדה לנקוט בהליכים משמעתיים. בעניין זה נציין כי במרבית המכריעה של המקרים, מכבדים עורכי הדין את הנחיית הוועדה ובכך מסתיים טיפול הוועדה. גישת ועדת האתיקה בעניין זה היא שווה לכל מקרה המגיע אליה. הוועדה לא היססה לטפל גם במקרים של פרסומות אסורות שפורסמו על ידי משרדים גדולים מצד אחד ומשרדים של עורך דין בודד אחד מצד שני. בניגוד לדעה שהושמעה, אין הוועדה נטפלת דווקא לסקטור מסוים בין עורכי הדין.

עבירות כלפי לקוחות - רשלנות מקצועית. רשלנות מקצועית יכולה להוות עבירת משמעת של הפרת חובת נאמנות ומסירות ללקוח. מדיניות הוועדה היא שלא כל רשלנות מהווה גם עבירת משמעת ובאופן עקרוני הכתובת לביורר טענות מסוג זה הינה בביהמ"ש ולא במסגרת דיני האתיקה. עם זאת, מקרים של רשלנות חמורה ומשמעותית, עלולים בהחלט להיחשב גם לעבירות משמעת. במקרים של עבירות משמעת לכאורה הכרוכות ברשלנות מקצועית, אין הוועדה ממחרת לנקוט בהליכים משמעתיים. אם עניינו של המתלונן מוסדר בסופו של דבר או עורך הדין פיצה אותו על נזקיו, נוהגת הוועדה, במקרים המתאימים, לגנוז את התלונה ולהסתפק בהערתה לנילון. כך הדבר למשל במקרים של הזנחת טיפול ברישום זכויות במקרקעין. השלים עורך הדין הנילון את הרישום ולו גם אגב הטיפול בתלונה, אם לא גרם לנזקים חמורים ובמקרים המתאימים, ניתן יהיה לסיים את הטיפול בעניינו גם ללא הליכים משמעתיים בבית הדין. ראוי להדגיש כי כאשר מתנהלים הליכים אזרחיים בביהמ"ש בעניינים מסוג זה, מדיניות העקרונית של הוועדה, במקרים המתאימים, הינה להימנע מלהתערב בהליך המשפטי והיא ממתינה לסיים ההליך המתנהל בין הצדדים ורק בכפוף לתוצאותיו ניתן יהיה לחדש את הפנייה אליה.

עבירות כלפי בית המשפט. כאשר עורך דין עובר עבירות חמורות בתחום זה, לעיתים אין מנוס מנקיטת הליכים משמעתיים. כך למשל כאשר עורך דין טוען בפני בית המשפט טענות אי אמת ביודעין. לעומת זאת, במקרים שבהם עורך הדין כשל בתום לב, במקרים של אי התייצבות לדיון או איחור, בנסיבות המתאימות, תוכל הוועדה להסתפק בהתנצלות עורך הדין בפני בית המשפט ביחוד, אם בית המשפט קיבל את ההתנצלות.

עבירות של ניגוד עניינים. עורך דין הנקלע למצב בו הוא שרוי בניגוד עניינים או אפילו לחשש לניגוד עניינים, עובר לכאורה עבירת משמעת. האיסור לפעול בניגוד עניינים הוא בעל חשיבות והמחוקק והפסיקה ראו בו אינטרס המצדיק

את הגבלת חופש העיסוק. לכן, כאשר עורך דין מייצג לקוח תוך כדי מצב של ניגוד עניינים וניגוד העניינים אינו שנוי במחלוקת והוא ברור על פניו, במרבית המקרים לא יהיה מנוס אלא לנקוט בהליכים משמעותיים. עם זאת, ישנם לא מעט מקרים שבהם הוועדה סבורה כי קיים לפחות חשש לניגוד עניינים בעוד שעורך הדין סבור בתום לב כי אין חשש כזה. במקרים כאלה תסתפק הוועדה בקבלת הנחייתה להתפטר ולא להמשיך בייצוג הנגוע בניגוד עניינים. כיבד עורך הדין את ההנחיה, לא יינקטו נגדו בדרך כלל הליכים משמעותיים וטיפול הוועדה בעניינו יסתיים.

עבירות שונות של התנהגות שאיננה הולמת. אף בעבירות מסוג זה, כל עוד אין פגיעה באינטרס הציבור, מנסה הוועדה להימנע אם אפשר מנקיטת הליכים משמעותיים. כך למשל, כאשר מוגשת תלונה בגין אי פירעון חוב אזרחי או בגין אי תשלום לבעל מקצוע את שכרו המובטח. במקרים כאלה, אם עורך הדין ישלם בסופו של דבר את חובו עשויה הוועדה להסתפק בהערתה לעורך הדין ולא תנקוט נגדו בהליכים בבית הדין המשמעותי.

האמור בכל המקרים הנזכרים לעיל הינו כפוף כמובן לנסיבותיו המיוחדות של כל מקרה ושל כל נילון. הוועדה מביאה בין שיקוליה את מידת ההפרה של הדין, את היותו של המקרה חד פעמי או להיפך, מקרה בין מקרים חוזרים ונשנים אצל אותו עורך דין, את עמדת המתלונן ושיקולים נוספים רלוונטיים. ההחלטה שמתקבלת מבוססת על שקלול כל השיקולים הרלוונטיים.

הוועדה רואה בהשלטת כללי האתיקה לא, חס ושלום, כמכשיר לענישה ולהכבדה על החברים למקצוע, אלא כמכשיר להעלאת קרנו של המקצוע בציבור ושמירת אמון הציבור בעוסקים במקצוע. הכול תוך התחשבות במעמדו של המקצוע ובתפקידים הציבורי והחברתי של עורכי הדין בחברה, במדינה ובמערכת המשפט.

הוועדה סבורה שבהשלטת כללי האתיקה, צריך כלל ציבור עורכי הדין להיות שותף. הדבר כולל את עורכי הדין הנילוניים. לדעת הוועדה אינטרס כולנו הוא לשמור על טוהרו של מחנה עורכי הדין. לכן על כולנו לשתף פעולה. צריכה להיות הסכמה פה אחד של כלל ציבור עורכי הדין שיש להוקיע מקירבנו עבריינים העוברים עבירות של שחיתות או עבריינים סדרתיים. לעומת זאת צריכה להיות הסכמה פה אחד של כולנו שאין כללי האתיקה מיועדים להכבדה לשמה ולהפיכת עורכי דין נורמטיביים לעבריינים.

אני מקווה שתפיקו תועלת ותלמדו מחוברת זו ומהחברות העתידות לצאת לאור, מעתה, באופן סדיר ורצוף.

בכבוד רב,

אפרים נוה, עו"ד
יו"ר ועדת האתיקה

תיקון הנחייה כללית בעניין משלוח מסרונים (s.m.s) והתקשוריות בטלפון לחייבים

בהמשך להנחיית ועדת האתיקה בנושא "הנחייה כללית בעניין משלוח מסרונים (SMS) והתקשוריות בטלפון לחייבים", אשר פורסמה ביום 3.1.2011, החליטה ועדת האתיקה, בישיבתה מיום 1.8.2011, בעקבות פנייה נוספת אליה, לשנות מהנחייתה הקודמת בסעיף ה' להחלטתה ולאפשר לעורכי דין אשר פועלים לגביית חובות, לשלוח בכל זאת מסרונים (SMS) לחייבים בנוסח להלן:

"נא להתקשר למשרד עורכי דין _____ לטלפון מס' _____."

את המסרונים הנ"ל ניתן לשלוח בין השעות 08:00-19:00, בתדירות של אחת לחודש, כאשר במידה והחייב יבקש להפסיק את שליחת המסרונים, על משרד עורכי הדין להפסיק זאת מיידית.

תיקון ההנחייה בא בעקבות פניית חברים לוועדה אשר הפנו תשומת הלב לכך שרשות האכיפה בעצמה עושה שימוש באמצעי זה של שיגור מסרונים לחייבים ומתוך כך החליטה הוועדה שאין זה הוגן וראוי להקשות על ציבור עוה"ד שעה שהרשות עצמה פועלת בדרך זו.

יצויין ויודגש למען הסר ספק, כי שליחת מסרונים כמפורט לעיל לא תחשב תחליף לאזהרה או התראה או המצאה בהתאם לחוק בטרם נקיטת הליכים משפטיים.

בכבוד רב,

אפרים נוה, עו"ד
יו"ר ועדת האתיקה

העברת מניות בחברת עורכי דין לבן זוג שאינו עורך דין

העובדות:

עו"ד הנו בעל המניות היחידי בחברת עורכי הדין. החברה הנה שותפה בשותפות בלתי רשומה והיא הבעלים של משרד עורכי הדין.

עו"ד מעוניין להעביר מחצית ממניות החברה לאשתו.

עו"ד מבקש את עמדת הוועדה לאור סעיף 59א(3) לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, הקובע, כי כל חברי חברת עורכי דין ומנהליה הם חברי הלשכה.

לטענת עו"ד נכסי החברה נצברו במהלך החיים המשותפים ולכן עפ"י דין לשני בני הזוג זכויות שוות בנכסים אלו.

החלטת ועדת האתיקה:

חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, אוסר על העברת מניות בחברת עורכי דין למי שאינו עורך דין אפילו הוא בן זוג או בת זוג של עורך הדין בעל המניות.

פרט לעצם השיתוף בנכסים בין עורך הדין לבת זוגו, קיים הצורך להגן על המקצוע והחשש מפני מעורבות של מי שאינו עורך דין בעיסוק במקצוע. כך למשל עורכי דין שכירים כפופים לבעלי השליטה בחברה. לבעלי השליטה בחברה יש שליטה על חשבונות הבנק בחברה כולל חשבונות פיקדונות. בעל השליטה יכול לרצות למשוך כספים מהחברה תוך העמדת יכולתה הכלכלית בסיכון.

כללי האתיקה והחוק נועדו להגן מפני כל חשש אפשרי.

(63885)

אימות חתימה של לקוחות המתגוררים בחו"ל

העובדות:

עו"ד שואל האם מותר לעו"ד ישראלי לנסוע לחו"ל על מנת לאמת חתימה של לקוחות המתגוררים בחו"ל על טופס מש"ח לצורך דיווח ללשכת מיסוי המקרקעין.

עוד שואל עו"ד האם הוא יכול לאמת חתימתם של הלקוחות הני"ל על התחייבות לרישום משכנתא של המוכרים.

החלטת ועדת האתיקה:

כאשר עו"ד פוגש לקוח בחו"ל אין עילה אתית לאסור אישור חתימה בפניו ושליחת הלקוח דווקא לקונסול. לדעת ועדת האתיקה המחוקק אפשר חתימה בפני קונסול על מנת להקל ולא בכדי להכביד במקרים בהם פוגש בעורך דינו.

לפי הפסיקה, על עורך הדין המאמת תצהיר לציין היכן הוא נחתם.

חוות הדעת מתייחסת רק להיבט אתי, ולא להיבט האזרחי. בהיבט האזרחי, יש לקבל את עמדת הצדדים השלישיים שצריכים לקבל את המסמכים המאומתים ולהיזקק להם: מנהל מיסוי המקרקעין ומי שמקבל את ההתחייבות לרישום המשכנתא.

(64144)

העברת מסמכים ללקוח כאשר מתנהל הליך משפטי בעניין נשוא המסמכים

העובדות:

עו"ד יצג אב ובתו בהעברה ללא תמורה של קרקע מהאב לבת. הבת בנתה בתים על חלק מהמגרשים ועו"ד טיפל גם במכירת הבתים מטעם הבת.

יחסי האב והבת עלו על שרטון והתפתח ביניהם סכסוך משפטי שמתנהל בבית המשפט בנוגע לשאלה מיהו בעל הזכויות בנכסים.

בי"כ הבת פנה אל עו"ד וביקש כי ימציא לידיו רשימה של הנכסים שטופלו במשרדו וכן את כל המסמכים הקשורים עם עסקת ההעברה מהאב לבת בקשר עם מכירת הבתים הבנויים.

מאחר והבת היתה לקוחת עו"ד בעסקאות הנ"ל, הוא העביר את המסמכים.

לאחר העברת המסמכים הוא התבקש על ידי בי"כ הבת להעביר מסמכים נוספים בעניין העסקאות וההסכמים להם היתה הבת צד.

עו"ד שואל האם בנסיבות בהן מתנהל סכסוך משפטי בין לקוחותיו (האב והבת) בנוגע לשאלה מיהו בעל הזכויות בנכסים נשוא המסמכים שנדרשו, יש להעביר את המסמכים לבת או שמא על הבת לפנות אל עו"ד בדרישה באמצעות צו מבית המשפט אשר יידרש לסוגיית הסכסוך בין הצדדים.

האב טען, כי הבת מבקשת לקבל מסמכים השייכים לו בלבד וכי לאור ההליך המשפטי יש להותיר את המחלוקת בין הצדדים לשיקול דעת בית המשפט.

החלטת ועדת האתיקה:

כעקרון, הלקוח זכאי לקבל העתקים ממסמכיו.

אם לעו"ד היו שני לקוחות משותפים באותו עניין, זכאי כל אחד מהם לקבל העתקים. במקרה דנן, האב טוען שמסמכים מסויימים המבוקשים הם בבעלותו בלבד ואין לתת אותם.

ועדת האתיקה לא תוכל להכריע במחלוקת זו שהנה מחלוקת אזרחית.

לפיכך עו"ד רשאי ואף חייב להעביר ללקוח כל מסמך שהגיע לרשותו בקשר עם ייצוג הלקוח, ולפי סעיף 10 לחוק השליחות, תשכ"ה-1965, שייך ללקוח.

(63730)

הגשת גזר דין פלילי שניתן נגד עד מומחה מטעם הצד השני

העובדות:

עו"ד מייצג תובע בבית הדין האזורי לעבודה.

התובע הוקלט על ידי הנתבעת, מעבידתו לשעבר.

התובע טען כי ההקלטה נערכה על ידי הנתבעת ואף הגיש חוות דעת מומחה

המאשרת את ביצוע העריכה.

הנתבעת הגישה חוות דעת מומחה מטעמה הטוענת כי ההקלטה לא נערכה.

הליך החקירות הסתיים וטרם נקבע מועד להגשת סיכומים.

לאחר סיום החקירות התברר כי נגד המומחה מטעם הנתבעת יש הכרעה בערעור פלילי בבית המשפט העליון משנת 1993 בנוגע לתחום עיסוקו - תמלול הקלטות.

התובע מבקש להגיש את גזר הדין משנת 1993 לבית הדין לעבודה כראיה נוספת.

החלטת ועדת האתיקה:

אם הכרעת הדין קבילה בדיני ראיות וניתנת להגשה גם לפי הוראות חוק המרשם הפלילי ותקנות השבים, התשמ"א-1981, אין מניעה אתית להגיש את הכרעת הדין.

אם ניתן היה להגיש את הכרעת הדין תוך כדי חקירת המומחה על חוות דעתו בבית הדין על פי סעיף 38 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986, אין מניעה לבקש להגיש את הכרעת הדין גם כעת.

חוות הדעת מתייחסת אך ורק להיבט האתי ולא להיבטים משפטיים מתחומים אחרים.

(63866)

האם יעוץ משפטי של ארגון יכול, מעבר ליעוץ הראשוני, להמשיך לטפל

וליצג את הפונה

העובדות:

אגודה מספקת שירותים לחבריה וביניהם יעוץ משפטי חינם על ידי עו"ד.

חברי האגודה משלמים דמי חבר לאגודה.

עורכי הדין נותנים יעוץ משפטי בהתנדבות במשרדי האגודה לחברי האגודה.

עו"ד שואל מספר שאלות כדלקמן:

האם מותר לעו"ד ליתן יעוץ חינם ללקוחות האגודה?

האם מותר לעו"ד המתנדב ללא תשלום ליתן יעוץ משפטי ללקוחות האגודה, לקבל את לקוחות חברי האגודה כלקוחות פרטיים במשרדו וליתן להם ייצוג וטיפול משפטי בתשלום בעניינים הקשורים לעיסוק האגודה?

האם מותר לעו"ד המתנדב ללא תשלום ליתן יעוץ משפטי ללקוחות האגודה, לקבל את לקוחות חברי האגודה כלקוחות פרטיים במשרדו וליתן להם ייצוג וטיפול משפטי בתשלום בעניינים אחרים?

החלטת ועדת האתיקה:

ועדת האתיקה הפנתה את עו"ד לעלע 12/71 הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב-יפו נגד פלוני, פ"ד כו(1)185, לפיו אין כל פסול בכך שיועץ משפטי קבוע

של ארגון יתן עצה משפטית חנים לחברי אותו ארגון, אולם האפשרות של טיפול נוסף בעניין בתגמול המשתלם על ידי חברי הארגון עצמם, פותחת פתח לרכישת לקוחות ב"דרכים עקלקלות" ולכן הנו פסול.

הרציונל הנו למנוע את הנהגה של השגת לקוחות, במישרין או בעקיפין, באמצעות ארגונים. אפשרות כזאת פותחת פתח להקמת "ארגוני קש", שישמשו מסווה לעורכי דין לעשיית פרסומת עצמית לשם רכישת לקוחות תוך תחרות בלתי הוגנת.

תכלית האיסור קיימת בין אם הייעוץ ניתן בשכר ובין אם בהתנדבות. המדובר באיסור שנועד למנוע שידול, פרסומת אסורה והשגת לקוחות בדרך שאינה הולמת.

(63664)

קיומו של חיסיון בתביעת שכר טרחה שמגיש עורך הדין נגד לקוח

העובדות:

לצורך תביעת שכר טרחה אותה מתעתד עורך הדין להגיש נגד לקוחו הוא מבקש לפרט בכתב התביעה ובהליך המשפטי את השתלשלות העניינים המלאה והמפורטת עם הלקוח, ועו"ד שואל האם קיימת בעיה אתית של חיסיון בעצם פירוט השתלשלות העניינים הנ"ל.

החלטת ועדת האתיקה:

במסגרת תביעת שכר טרחה ניתן להשתמש לשם הוכחת התביעה גם בחומר חסוי, אולם זאת באופן מידתי ובאופן הנחוץ לצורך הוכחת התביעה. ועדת האתיקה הפנתה בעניין זה לעל"ע 5160/04 אילן אשד, עו"ד נגד הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בירושלים, פ"ד נט(6)223.

(65508)

האם ניתן לסייג ייצוג לקוח לעניינים חסויים

העובדות:

עו"ד שואל האם מותר לעו"ד לקבל על עצמו לייצג לקוח בתיק תביעת נכות מעבודה מן המוסד לביטוח לאומי ולסייג את הייצוג למילוי טפסים ושליחת חומר רפואי מבלי לייצג פיזית בוועדות השונות.

עוד שואל עו"ד האם ניתן לציין זאת במפורש בהסכם שכ"ט או בהסכם הייצוג בין עו"ד לבין הלקוח.

החלטת ועדת האתיקה:

אין מניעה לכך שלקוח ישכור שירותי עורך דין ועורך הדין יקבל על עצמו כלפי הלקוח רק לערוך מסמכים שונים ללא ייצוג פיזי במוסד אליו מוגשים המסמכים. אין הבדל בין מקרה זה לבין ניסוח כתבי טענות לבית המשפט ללא ייצוג בבית המשפט.

אולם לעיתים, עריכת המסמכים ללא ייצוג פיזי עלולה לפגוע בעניין הלקוח. לכן בעת ההתקשרות בין עורך הדין לבין הלקוח חובת הנאמנות והמסירות מחייבת

את עורך הדין להבהיר ללקוח מה טובתו דורשת מבחינת היקף הייצוג.

(64864)

כיצד יש לנהוג עם כספים שמופקדים בנאמנות בידי עורכי דין כאשר צד אחד

מבקש לשחרר את הכספים והצד השני מתנגד

העובדות:

עו"ד יצג לקוח בתביעות שונות שהוגשו נגד אשתו והמתנהלות בבית המשפט לענייני משפחה.

קודם לדיון בתביעה הרכושית נמכרה דירת המגורים של הצדדים בהסכמה אולם בשל מחלוקת בנוגע לחובות המשותפים ותשלום דמי המזונות הוסכם בין הצדדים כי יפתח חשבון נאמנות על שם באי כוח הצדדים ויופקד שם סכום מסויים אשר יחולק בהתקיים שתי חלופות: בהגיע הצדדים להסכם גירושין או על פי החלטה שיפוטית.

לימים ניתן פסק דין, שלא התייחס לכספים בחשבון הנאמנות.

בי"כ הבעל הגיש בקשה לעיכוב ביצוע וערעור.

בי"כ האישה ביקש לשחרר מחשבון הנאמנות מחצית מהכספים הקיימים שם.

עו"ד שואל כיצד עליו לנהוג.

החלטת ועדת האתיקה:

על הנאמנים לפעול בפיקדון לפי תנאי הנאמנות. ועדת האתיקה אינה יכולה לחוות דעה האם התקיימו תנאי הנאמנות וקיימת הצדקה לשחרר את הפיקדון כולו או חלקו. במידה וקיימת מחלוקת בעניין ראוי כי הנאמנים יביאו את המחלוקת להכרעת בית המשפט.

(64990)

האם ניתן לעכב ביצוע פעולות עבור לקוח בשל אי תשלום שכר טרחה

העובדות:

עו"ד שואל האם ניתן לעכב רישום דירה בלשכת המקרקעין על שם הרוכשת וכן לעכב רישום משכנתא על הדירה לאור סירוב הקונה לשלם לעו"ד שכר טרחה עבור פעולות נוספות שביצע. עו"ד הדגיש כי אין המדובר בעיכוב מסמכים אלא בעיכוב ביצוע פעולות עבור הלקוח.

החלטת ועדת האתיקה:

במידה והלקוח חייב שכר טרחה ואינו משלם, יכול אי התשלום להוות סיבה טובה להתפטרות מהייצוג בהתאם לכלל 13 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986.

כל עוד עו"ד לא השתחרר מהייצוג והתפטר מהטיפול בענייני הלקוח, עליו להמשיך

ולקיים התחייבויותיו.

בנסיבות המתאימות רשאי עורך הדין להתנות עם הלקוח מראש כי הוא יבצע התחייבויותיו כלפי הלקוח כנגד תשלום שכר הטרחה באותו מעמד.
מכול מקום, עיכבון יש רק על מסמכים או נכסים כמו כספים. אין זכות אחרת של עיכבון.
(65272)

זכות לעיכוב כספים החגיעים ללקוח

העובדות:

עו"ד ייצג לקוחה בתובענה שהוגשה נגדה.
בפסק הדין נפסקו לטובת הלקוחה הנתבעת הוצאות משפט.
התובעת שלחה למשרד עו"ד את סכום הוצאות המשפט שנפסקו בפסק הדין באמצעות שיק לפקודת הלקוחה.
הלקוחה לא שילמה את חשבון שכר הטרחה שהעביר אליה עו"ד, והיא מסרבת להגיע לפגישה במשרד לצורך הסדרת שכר הטרחה עד לקבלת השיק בגין הוצאות המשפט.
עו"ד מתכוון להגיש לבית המשפט תביעה בגין שכר הטרחה לו זכאי משרדו.
עו"ד חושש כי במידה וימסר השיק בגין הוצאות המשפט ללקוחה, לא ישולם חשבון שכר הטרחה.
עו"ד שואל האם בהתאם לסעיף 88 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, הוא רשאי לעכב בידיו את השיק בגין הוצאות המשפט עד למתן פסק דין בכתב התביעה על שכר הטרחה.

החלטת ועדת האתיקה:

זכות העיכבון יש צד שכנגד והוא הלקוח שאת נכסיו מעכבים. לפיכך על מנת לחוות דעה אם קיימת זכות עיכבון אם לאו, יש לשמוע גם את עמדת הלקוח.
ללא קבלת עמדת הלקוח ראוי ששאלת קיומה של זכות העיכבון תוכרע על ידי בית המשפט.
יחד עם זאת ניתן להנחות את עורך הדין במספר תנאים כלליים הנוגעים לזכות העיכבון:

- א. אף אם קיימת זכות עיכבון, יש לעשות בה שימוש בתום לב.
- ב. זכות העיכבון יכולה לעיתים ובנסיבות המתאימות לסגת מפני חובת הנאמנות והמסירות ללקוח. ועדת האתיקה הפנתה בעניין זה לפסה"ד על"ע 18/85 דוד מימון נגד הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין מחוז ירושלים, פ"ד מ(2)517.
- ג. שיק שהעיכבון מונע הצגתו לפירעון, יכול לאבד מערכו לאחר שלא ניתן להציגו לפירעון לאחר חלוף זמן. לכן ראוי למצוא פיתרון פרקטי למחלוקת.

פיתרון פרקטי הוא פנייה ללקוח בניסיון להסדיר את נושא העיכוב על ידי החלפת השיק בערובה אחרת.

ד. העיכוב אינו מצדיק גרימת נזק ללקוח למעט הנזק שיכול להיגרם מעצם עיכוב הנכס המעוכב.

ה. בנסיבות הנ"ל, כדאי גם, בהיעדר הסכמה עם הלקוח, לפנות לבית המשפט לא רק בתביעת שכר הטרחה, אלא גם בנושא העיכוב.

(64886)

בדמ/פ/10/199: קיומו של קלון בעבירות תעבורה של נהיגה בשכרות ואי ציוח לשוטור

פסק דין בבקשה להטלת עונש משמעותי לפי סעיף 75 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1965 (להלן: "חוק הלשכה") ובקשה להשעייה זמנית של המשיבה על פי סעיף 78(ב) לחוק הלשכה מהחברות בלשכה.

רקע כללי:

ביום 10.12.2006 הוגש כנגד המשיבה כתב אישום בבית המשפט לתעבורה בתל אביב בתיק פל 001402/06, לפיו ייחסה המדינה למשיבה חמש עבירות, כמפורט להלן, שחלקן לפי פקודת התעבורה [נוסח חדש], תשכ"א-1961, וחלקן עפ"י תקנות התעבורה, תשכ"א-1961.

המשיבה ייצגה את עצמה בהליך התעבורתי הנ"ל ובחלוף כשנתיים וחצי, ביום 2.9.09, הרשיע בית המשפט לתעבורה את המשיבה כמפורט להלן.

בהכרעת הדין נקבע כי ב-25.6.06, סמוך לשעה 04:00 המשיבה נהגה באופן איטי בכביש 4, כשהיא שבה וסוטה מדי פעם עם רכבה לשול הימני של הדרך, וכך לאורך כברת דרך של כחצי קילומטר. כשעוכבה ע"י השוטור סירבה תחילה למסור לו את רישיונה ומפיה נדף ריח של אלכוהול. לשאלת השוטור השיבה "מה זה בקבוק אחד". כמו כן במהלך השיחה עם השוטור שתתה המשיבה לנגד עיניו בירה מפחית של חצי ליטר, תוך שהיא אומרת לו שהיא עורכת דין ויודעת שמותר לה לשתות פחות מ-50 מיליגרם. "פתחתי את הבירה ושתייתי מול השוטור, אין לי מושג למה. לא היה לי מה לעשות" - כך מתוך עדותה בבית המשפט לתעבורה. המשיבה סירבה להיבדק ע"י מכשיר נשיפה.

כמו כן נקבע ע"י בית המשפט לתעבורה שכאשר לא נענה השוטור לבקשתה להשיב לידיה את רישיונותיה, בחרה לפתוח בנסיעה ולהימנע מלהישמע להוראות השוטור לעצור וזאת כשהדלת הימנית של מכוניתה פתוחה. שתי ניידות פתחו במרדף אחרי המשיבה וכרוזו לה לעצור, אך המשיבה לא צייתה להוראותיהם במשך כרבע שעה ולבסוף חצתה ברמזור אדום את צומת מורשה ונמלטה מהשוטרים שבחרו לא לסכן את שלום הציבור והפסיקו את המרדף.

המשיבה זוכתה ע"י בית המשפט לתעבורה מעבירה אחת, מחמת הספק, מסירוב להיבדק בבדיקת נשיפה לגילוי אלכוהול (בניגוד לתקנה 169 ו' (א) לתקנות התעבורה), אך הורשעה בשאר העבירות כדלקמן:

א. נהיגה בשכרות, עבירה על סעיף 62 (3) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961.

ב. נהיגה בקלות ראש, עבירה על סעיף 62 (2) לפקודה הנ"ל.

ג. אי ציות לשוטר, עבירה על תקנה 23 (א) (1) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961.

ד. אי ציות לאור אדום ברמזור, עבירה על תקנה 22 (א) לתקנות התעבורה.

בעקבות הרשעתה נגזרו על המשיבה באותו יום העונשים הבאים:

א. מאסר לתקופה של 6 חודשים וזאת על תנאי למשך שנתיים שלא תעבור בתקופת התנאי עבירה של נהיגה בשכרות או נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים או נהיגה בזמן פסילה.

ב. פסילת רישיון נהיגה לתקופה של שנתיים וחצי בפועל, בניכוי 30 ימי פסילה מנהלית.

ג. פסילת המשיבה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 5 חודשים וזאת על תנאי למשך שלוש שנים.

ד. תשלום קנס בסך 2,500 ₪ או 50 ימי מאסר תמורתם.

פסק דינו של בית המשפט לתעבורה הפך להיות לחלוט היות ולא הוגש עליו ערעור.

קיומו של הקלון:

בשתי העבירות הנדונות של אי ציות להוראות שוטר ונהיגה בשכרות, בנסיבות הספציפיות של תיק משמעתי זה, ועל אחת כמה וכמה כשנעשו "עבירה אגב עבירה" - יש קלון.

קביעת הקלון הנה סוגיה מרכזית בבקשות אשר מוגשות לפי סעיף 75 לחוק הלשכה ועניינה נדון בתיקים שונים גם על ידי בתי הדין המשמעתיים וגם ע"י בית המשפט העליון.

מן המפורסמות היא כי אין בית הדין המשמעתי נכנס לשאלת האחריות של עו"ד לעבירה בה הורשע, אלא רואה בהרשעתו הפלילית כשלעצמה בסיס לענישה המשמעתי (בכפוף למילוי שאר התנאים המפורטים בסעיף 75 הנ"ל לחוק הלשכה). היה ויקבע בית הדין המשמעתי הדין בעניינו של עורך הדין, כי אין בעבירה, בה הוא הורשע ע"י בית משפט פלילי ו/או צבאי משום קלון, הרי שבמקרה כזה, כלומר בהעדר קלון, מסתיים דיון בבקשת הקובל ואין בסמכותו של בית דין משמעתי להטיל עונש משמעתי על המשיב/ה.

במסגרת הדיונים בהליך דן התברר כי עניינה של המשיבה מהווה ככל הנראה, תקדים בדן המשמעתי של לשכת עורכי דין, אשר בא לידי ביטוי בהעמדת עורך

דין לדין משמעתי בעקבות הרשעתו בדין תעבורתי.

אין מחלוקת כי דין תעבורתי נכלל בגדרי הדין הפלילי לעניין סעיף 75 לחוק הלשכה. אין גם מחלוקת בין הצדדים כי שתי עבירות המרכיבות עבירת משמעת בתיק זה הינן עבירות קפידה (ו/או עבירות מוחלטות), דהיינו לא מצריכות הוכחת יסוד נפשי. ראה תת (חיפה) 15110/04 מ.י. נגד דניאל לוי אהרון, סעיף 15, פורסם בנבו, ראה תת (ירושלים) 16334/05 מ.י. נגד אבר דניאל, פורסם בנבו.

עו"ד עמוס ויצמן המלומד פרס בפנינו התפתחות הפסיקה בעניין הקלון בעבירות קפידה. כך מפנה הוא אותנו לפסק הדין המרכזי בנושא על"ע 2579/90, פלוני נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב (להלן - "פרשת מטבע חוץ"), בו נהפכה הלכה קודמת בעניין שנקבעה עוד ב-1967 בפסק דין שניתן בבג"צ 436/66 בעניינו של ראש המועצה המקומית פרדסיה.

בבג"צ 436/66 הני"ל נקבע שלושה סוגים של עבירות בהקשר לקלון:

א. קיימות עבירות שמטבע ברייתן יש עמן קלון, אך יכול שהנסיבות המיוחדות בהן נעברה העבירה ישללו את פגם הקלון.

ב. עבירות שמטבע ברייתן אין עמן קלון, ושום נסיבות שבעולם לא יהפכו עבירות אלה לעבירות שיש בהן קלון, כגון העבירות שבגינן נושאים באחריות מוחלטת, אף ללא כוונה פלילית.

ג. עבירות גבוליות שאין עמן קלון, אך יש שבנסיבות מיוחדות יהיה בהן משום קלון.

הלכה זאת כאמור נהפכה בפרשת מטבע חוץ, בחלוף יותר מ-20 שנים, וקובעת מפיו כבוד השופט אהרון ברק, (כתוארו דאז) כדלקמן:

"המושג "קלון" הוא מושג עמוס, ויכול שהוא ישא בחובו משמעויות שונות בהקשרים שונים. לפיכך אין טעם ואין אפשרות להגדירו באופן חד.

...

על מהותו של "הקלון" יש ללמוד על-פי תכליתה של החקיקה, אשר במסגרתה מופיעה ההוראה בדבר עבירה שיש עמה "קלון". כאשר הוא מופיע בהקשר של "עבירה שיש עמה קלון", או, כמו בנסיבות דנן, כאשר "בנסיבות העניין היה בעבירה משום קלון", הוא מתאר את הרכיב הבלתי מוסרי הטמון בביצוע העבירה או בנסיבות ביצועה". ועוד,

"על כן, עבירה על חוקי המדינה המעידה על זלזול וחוסר כבוד של עורך הדין כלפי החוק, ניתן לראותה כעבירה שיש עמה קלון; עבירה המעידה על אופי פגום, או העדר שליטה ביצרו, או תפיסה אתית מעוותת של תפקוד עורך הדין והחוק בחברה - ניתן לראותה כעבירה שיש עמה קלון. עמד על כך פרופ' וולפרם (Wolfram) בציינו:

Many of the offences swept within the "definition of moral turpitude

undoubtedly Have deficits in their power of self strongly suggest that the lawyers involved Serious doubts about their fitness to control and social attitudes as to raise (94P)". practice law

והחשוב ביותר לענייננו:

במסגרת זו עשויות להשתלב גם עבירות שבוצעו שלא במסגרת מילוי תפקידיו המקצועיים של עורך הדין (על"ע 4/88 הני"ל, בעמ' 481), ואף עבירות שאינן מהחמורות ביותר בספר החוקים. לעתים, אף רשימה ארוכה של עבירות מוחלטות - שאינן דורשות כל יסוד נפשי - עשויה להצביע, בנסיבותיה המיוחדות, על קלון בהתנהגותו של עורך הדין.

בי"כ המשיבה עו"ד גדעון ויסמן המלומד ניסה לשכנע אותנו בסיכומיו בעל פה שלהבנתו, חזר בית משפט העליון לפרשנות הקודמת של סוגיות עבירות קפידה לעניין קלון בפסק דין שניתן בעל"ע 11744/04, עו"ד מאיר זיו נ' הועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין, פורסם בנבו (להלן: "פרשת מאיר זיו"). עיון מעמיק בפסק דין בפרשת מאיר זיו הני"ל מביא למסקנה כי אין בטענתו של בי"כ המשיבה ממש.

אכן, בפרשת מאיר זיו במהלך סקירת המסגרת הנורמטיבית מוזכרת אמנם אותה אבחנה בין שלוש סוגי עבירות לצורך ההכרעה בסוגיית הקלון. יחד עם זאת, כאמור, בפרשת מטבע חוץ שונתה הלכה זו וגם בפרשת מאיר זיו עצמה מציינת כבי' השופטת ארבל כי:

"כך נקבע כי ישנן עבירות מוחלטות, שאינן דורשות כל יסוד נפשי ואשר בנסיבות יצביעו על קלון שדבק בהתנהגותו של עורך הדין...",

אשר על כן, אין ממש בטענה של בי"כ המשיבה, עו"ד גדעון ויסמן, שבכל עבירות קפידה (ו/או עבירות מוחלטות) אין עמן קלון באופן קטגורי - וטענה זאת נדחית.

את עניין הקלון יש להסיק מהנסיבות האופפות את העבירה, כעולה מפסק הדין בפרשת מטבע חוץ הני"ל ואין נפקא מינה האם עבירה היא עבירה פלילית, צבאית "קלאסית" או תעבורתית (זאת, מבלי לפגוע בהוראות סעיף 77 הני"ל לחוק הלשכה והצו שהותקן על פיו לעניין המצאת פסקי דין למוסדות הלשכה).

נסיבות ביצוע העבירות בהן הורשעה המשיבה הינן קשות ביותר והתמונה המצטיירת היא כי הן נעברו בנסיבות של ציניות, בזלזול מובהק, תוך התרסה וללא כל בוש. הדבר גרוע פי שבעתיים, כאשר מדובר לא בעורך דין "רגיל", אלא במשיבה, אשר היתה, חברה בוועדת האתיקה הארצית, דהיינו ע"י מי שבעצמה הייתה שותפה לקביעת רף לנורמות אתיות גבוהות לעורכי דין אחרים.

כל השתלשלות העניינים, מרגע עיכובה של המשיבה ע"י שוטר ועד סוף המרדף אחריה, ואף לאחר מכן, כאשר הגיעה הביתה והמשיכה לשתות את פחית הבירה במרפסת (מתוך עדותה בבית המשפט) - מהווה מסכת ארוכה אחת של זלזול בממגייע במשטרה, בנהגים ובנוסעים אחרים שהיו באותה עת על הכביש, פגיעה בערכים

בסיסיים של התנהגות נורמטיבית ועל אחת כמה וכמה בתדמיתם של אלפי עורכי דין, עמיתיה של המשיבה למקצוע, אשר עמלים ימים כלילות תחת מרות הכללים הכבדים של אתיקה מקצועית, וזאת, בין היתר, כדי לשמור על רמתו הגבוהה של המקצוע ועל ציפיותיו של הציבור בהם, כאנשי החוק.

מן הכלל אל הפרט:

נהיגה בשכרות הינה עבירה לפי פקודת התעבורה והינה עבירת קפידה. לקיומה אין כל צורך להוכיח כוונה של המשיבה לנהוג שיכורה. אולם, ידוע הדבר כי כניסה למצב של שיכרות הינו אקט פוזיטיבי ומכוון. על אחת כמה וכמה כאשר האקט הזה נמשך אל מול עיניו של שוטר במפגיע, ובעת שהמשיבה עוכבה על ידו בגין חשש לנהיגה בשכרות.

העבירה הנ"ל הינה קשה כשלעצמה, על אחת כמה וכמה כאשר נעברה בנסיבות כה חמורות, דהיינו פתיחת פחית ושתיית בירה ע"י הנהגת הנמצאת מאחורי ההגה במפגיע אל מול עיניו של השוטר וזאת אחרי שעוכבה על ידו מתוך חשד כי היא שיכורה.

בנסיבות העניין אין לבית הדין כל אפשרות אלא לקבוע שבעבירה שעברה המשיבה, בנסיבות הנ"ל, יש משום קלון.

אי ציות להוראות שוטר הינו עבירה עפ"י תקנות התעבורה ואף היא עבירת קפידה. במקרה שלנו המשיבה לא צייתה להוראות שוטרים מהרגע הראשון של עיכובה בכך שסירבה תחילה להציג רישיונות, אחר כך סירבה להישאר במקום והחליטה לנסוע בניגוד לניסיונות של השוטר לעצור בעדה ובמשך רבע שעה, כאשר רדפו אחריה בשתי ניידות וקרזו לה לעצור - לא צייתה להם. המשיבה ידעה וראתה את הניידות ושמעה על פקודותיהם לעצור בצד, אך לא עשתה כן, המשיכה בנסיעה (כלומר, המשיכה שלא לציית להם) ואף נכנסה לצומת ברמזור אדום, תוך כדי בריחה. דהיינו, גם הנסיבות שאופפות עבירה זו הינן קשות ביותר ולא משאירות אופציה אחרת, אלא לקבוע כי גם בעבירה זאת יש, בנסיבות העניין, משום קלון. על אחת כמה וכמה, כאשר שתי העבירות הנ"ל נעברו בצורה "עבירה אגב עבירה", דבר אשר מאוד מחמיר את כל התמונה.

ברור, שאין בקביעה הנ"ל לראות כקביעה גורפת שכל הרשעתו של עורך דין בגין נהיגה בשכרות ו/או אי ציות לשוטר ו/או בשתי העבירות יחד אוטומטית כוללות בתוכן קביעה שיש עימן קלון.

כל מקרה יש לדון לגופו והכל יהיה תלוי בנסיבות האופפות את העבירה.

לאור כל האמור לעיל טענותיהם של המבקשת ושל ב"כ היועץ המשפטי לממשלה מתקבלות ונקבע כי בשתי העבירות הנדונות בתיק ספציפי זה, קרי: אי ציות להוראות שוטר ונהיגה בשכרות, בנסיבות בהן נעברו ובפרט שנעשו "עבירה אגב עבירה" - יש משום קלון.

לסיום פרק זה יצויין: להיות עורך דין לא קל. מלכתחילה מוטלת עלינו חובה כפולה

ואף מכופלת להיות טהורים בעיניו של הציבור, בעיניהם של השופטים ובכלל, בעיניו של השלטון והממסד (משרדי ממשלה, בנקים, קופות חולים וכו'). בכל מקום נמצאים אנו מתחת "לזכוכית מגדלת" של הביקורת הציבורית הבלתי פוסקת, ויפים לעניין זה דברי כב' השופטת ארבל, בעל"ע 11744/04 מאיר זיו נ' הוועד המחוזי - "...תחת גלימתו מסתופפות, זו לצד זו, כל אותן חובות הייחודיות למקצועו, וביניהן גם החובה לשמור את מעמד קהילת עורכי הדין, את כבוד המקצוע ואת האמון שרוחש הציבור לעורכי הדין, אמון שהוא מאבני היסוד לפעולתם. חובות אלה מוטלות על עורך הדין גם כאשר יוצא הוא את שערי בית המשפט..."

פסק הדין ניתן על ידי:

עו"ד איליה וייסברג, אב"ד

עו"ד ניסן מרווין כהן, חב"ד

גלעד שטסמן, חב"ד

*על פסק הדין הוגש ערעור לבית הדין המשמעתי הארצי.